

UNHCR
The UN Refugee Agency

OPETUSMATERIAALIA PAKOLAISUUDESTA

**9-12-VUOTIAAT | YLEINEN
OPETUSSUUNNITELMA**

Lisää opetusmateriaalia on osoitteessa: pakolaisapu.fi/koulut/

© 2019 UNHCR

ENNEN ALOITTAMISTA

Huomautus pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien huomioon ottamisesta opetuksen suunnittelussa:

Ennen kuin tunneillasi tehdään pakolaisiin, turvapaikkoihin, kansallisuuteen ja maahanmuuttajiin liittyviä harjoituksia, mieti oppilaitasi. Onko heidän joukossaan pakolaisia, turvapaikanhakijoita tai henkilöitä vailla kansalaisuutta? Jos on, sinun kannattaa ehkä puhua heidän ja heidän vanhempiensa kanssa (oppilaiden iän mukaan).

Jos mahdollista, ota huomioon vanhemmilta ja oppilailta saamasi ideat ja palaute opetuksessasi. Pyydä heitä vastaamaan kysymyksiin, mutta vain jos he ovat selvästi ilmaisseet olevansa halukkaita vastaamaan kysymyksiin tai puhumaan näistä aiheista.

Kansalaisuudettomilla henkilöillä ei ole minkään valtion kansalaisuutta. Kansalaisuudettomuuteen on monia syitä. Esimerkiksi joissakin maissa etnisiä tai uskonnollisia ryhmiä ei tunnusteta maan kansalaisiksi sen lainsäädännössä. Jotkut

lapset syntyvät sen maan ulkopuolella, jonka kansalaisia heidän vanhempansa ovat, eivätkä saa vanhempiensa maan tai syntymämaansa kansalaisuutta. Joissakin maailman maissa on voimassa lainsäädäntö, jonka mukaan äidin kansalaisuus ei siirry lapsille.

Kansalaisuudettomilla ihmisillä voi olla vaikeuksia perusoikeuksiensa toteutumisessa. Niitä ovat muun muassa liikkumisvapaus sekä oikeus opiskeluun, terveydenhoitoon ja työhön. Ilman näitä välttämättömyyksiä he kohtaavat usein vastoinkäymisiä ja pettymyksiä.

Jos luokassasi on kansalaisuudettomia oppilaita, käytä harkiten ”maan” ja ”kansalaisuuden” kaltaisia sanoja. Niiden sijaan voit puhua oppilaiden ”kodista” tai ”kulttuurista”.

YLEISTÄ

Tässä opetussuunnitelmassa on kolme osaa:

1. Erilaisuuden arvostaminen

Tässä osassa esitellään maailman eri kulttuureita ja kannustetaan oppilaita tutustumaan eri kulttuureista tuleviin ajatuksiin, peleihin, musiikkiin, tervehdyksiin ja ruokaan sekä leikittelemään niillä. Oppilaita kannustetaan vertailemaan ja suhtautumaan myönteisesti ihmisten välisiin eroihin ja samankaltaisuuksiin.

Oppimistavoitteet

Sen ymmärtäminen, että eri puolilla maailmaa ihmisillä on erilaisia vuorovaikutuksen ja itsensä ilmaisemisen tapoja.

Sen ymmärtäminen, että tällaiset erilaisuudet rikastuttavat maailmaamme.

Uusiin kulttuureihin tutustuminen ja niistä keskusteleminen kotona.

2. Uusien tulokkaiden ymmärtäminen

Tässä osassa keskitytään luokalle tulevien uusien oppilaiden kokemukseen. Siinä pohditaan, millaista on oppia uusi kieli, pelata uusia pelejä, saada uusia ystäviä ja viettää koulupäivä uutena oppilaana.

Oppimistavoitteet

Sen ymmärtäminen, miksi uudessa koulussa ja luokassa aloittaminen voi olla pelottava ja jännittävä kokemus.

Kannustaminen myötätunnon osoittamiseen uusia oppilaita kohtaan.

3. Rauhallisen ympäristön luominen

Tässä osassa oppilaita kannustetaan laatimaan ja noudattamaan luokan sääntöjä, joiden avulla luokan tunnelma pidetään rauhallisena. Siinä kannustetaan oppilaita miettimään omaa käyttäytymistään ja sen vaikutusta luokkatovereihin sekä käyttäytymään myönteisesti itseä ja muita kohtaan.

Oppimistavoitteet

Omien luokassa päivittäin heräävien tunteiden ymmärtäminen.

Sen ymmärtäminen, että omat tunteet voivat vaikuttaa omaan käyttäytymiseen.

Sen ymmärtäminen, että oppilaat voivat yhdessä yrittämällä luoda myönteisemmän ja miellyttävämmän ympäristön kaikille.

ALAKOULUN YLEMMÄT LUOKAT

1. Eri maiden ja kulttuurien moninaisuuden oppimista ja arvostamista tukevia harjoituksia

Näiden harjoitusten avulla voidaan laajentaa oppilaiden kokemuspiiriä ja oppia arvostamaan eri maiden ja kulttuurien välisiä samankaltaisuuksia ja eroja. Ota yhteyttä eri maista tai kulttuureista tulevien oppilaidesi vanhempiin ja tiedustele, olisivatko he halukkaita osallistumaan seuraaviin harjoituksiin.

Jos he ovat halukkaita ja heillä on aikaa osallistua, voit vaihtaa jonkin harjoituksista tai tietyn maan tai kulttuurin tavoista heidän maastaan tai kulttuuristaan tulevaan tapaan tai perinteeseen. Varmista, että vanhemmille varmasti sopii se, että käsittelet aihetta opetuksessasi ja kutsu heidät aiheesta pitämillesi tunneille.

1.1 Eri maiden tervehdykset

Pyydä oppilaita tekemään harjoitus seuraavan säännön mukaan: ”Kun joku on tervehtinyt sinua, käy tervehtimässä vähintään neljää muuta henkilöä samalla tavoin.” Sen jälkeen esittele oppilaille jokin vanhanaikainen tervehtimistapa tervehtimällä jotakuta oppilasta. Tervehtimisten jälkeen voidaan harjoitella jotakin nykyisin käytössä olevaa tervehtimistapaa samaan tapaan.

Pyydä lapsia tervehtimään toisiaan ja pohtimaan, millä tavoin harjoitellut tervehdykset eroavat toisistaan. Pyydä oppilaita kertomaan oman maansa tai kulttuurinsa tervehdyksistä. Kuinka he tervehtivät isovanhempiaan tai vanhempiaan ja kuinka he tervehtivät ystäviään? Onko vanhoissa ja uusissa tervehtimistavoissa tai muista maista tai kulttuureista peräisin olevissa tervehdyksissä yhtäläisyyksiä?

Voit pyytää oppilaita tervehtimään vähintään neljää ihmistä jollakin harjoitelluista tavoista joka aamu viikon ajan.

1.2 Tervehdykset kartalla

Kun luokassa on harjoiteltu kaikkien opiskeltavien aikakausien, kulttuurien ja maiden tervehdyskiä, katsokaa yhdessä maailmankartalta, mistä tervehdykset tulevat. Vaihtoehtoisesti voit keskittyä opetuksessasi yhteen kulttuuriin tai maahan kerrallaan. Kiinnittäkää jokaiseen paikkaan tarra.

Jaa oppilaat ryhmiin, jotka keskustelevat ja kirjoittavat muistiin kyseisistä paikoista tietämiään asioita.

Kannusta oppilaita keskustelemaan kaikista luulemistaan, uskomistaan ja tietämistään maihin liittyvistä asioista, myös oman maansa osalta. Jos heillä on vaikeuksia keksiä asioita, kysy heiltä kielistä, ruoista tai musiikista.

Kysy, ovatko he tavanneet maista tulevia ihmisiä tai käyneet niissä. Muistiinpanot säilytetään myöhempää käyttöä varten.

1.3 Musiikkia eri maista

Ota aiheeksi jokin tunneillasi käsitellyistä kulttuureista tai maista. Soita oppilaille sen kansanmusiikkia ja pyydä heitä piirtämään tai kuvailemaan sitä tai rummuttamaan tai tanssimaan sen tahdissa. Kysy oppilailta seuraavat kysymykset:

mitä tunteita he tuntevat?

mitä värejä he kuulevat?

mitä eläin musiikki olisi, jos se olisi jokin eläin?

Musiikin kuuntelun jälkeen pyydä oppilaita arvaamaan, mistä musiikki on peräisin ja kerro heille sen jälkeen, mistä jo käsittelemästänne maasta tai kulttuurista se on peräisin. Tehtävä tehdään uudestaan samaan tapaan kuuntelemalla jotakin muuta kansanmusiikkia ja sen jälkeen jotakin nykymusiikkia.

Soita sen jälkeen oppilaille koulun sijaintialueen kansanmusiikkia ja nykymusiikkia. Jaa oppilaat pienryhmiin ja pyydä heitä etsimään yhtäläisyyksiä oman kulttuurinsa tai maansa kansanmusiikin ja nykymusiikin välillä. Pyydä heitä etsimään yhtäläisyyksiä myös muiden kuunneltujen musiikinäytteiden välillä. Lopuksi pyydä oppilaita etsimään yhtäläisyyksiä siitä paikasta, josta he ovat kotoisin, tulevan kansanmusiikin ja nykymusiikinäytteiden välillä.

Jos mahdollista, tee tässä harjoituksessa yhteistyötä oppilaiden musiikinopettajan kanssa. Lisäharjoituksena oppilaat voivat kirjoittaa laulun sanat ja musiikintunneillaan jopa säveltää jotakin tässä harjoituksessa kuunneltua musiikkia muistuttavaa musiikkia.

1.4 Ruokia eri maista

Pyydä oppilaita keskustelemaan pienryhmissä siitä, mitä he tavallisesti syövät aamiaiseksi. Pyydä jotakuta ryhmän jäsenistä raportoimaan keskustelunsa koko luokalle, ja keskustelkaa aiheesta yhdessä.

Laatikaa ruoista lista, ja kysy oppilailta, osaavatko he valmistaa kaikkia listalla olevia ruokia. Pyydä heitä kirjoittamaan muistiin niiden aamiaisruokien reseptejä, joita he osaavat valmistaa. Reseptit laitetaan näytteille luokkaan ja jaetaan jokaiselle oppilaalle.

Esittele oppilaille niissä maissa suosittuja aamiaisruokia, joihin oppilaat ovat jo tutustuneet.

Jos mahdollista, järjestä ruoanlaittotunti, jonka aikana oppilaat laittavat aamiaista. Valmistettu ruoka voidaan nauttia välipala-aikaan. Tämäkin resepti laitetaan näytteille luokkaan ja jaetaan jokaiselle oppilaalle.

Voit antaa oppilaille kotitehtäväksi jonkin aamiaisruoan valmistamisen perheelleen. Muista, että kaikilla perheillä ei välttämättä

ole varaa tehtävän tekemiseen. Jos näin on, myös perheelle tarkoitettu aamiainen voidaan valmistaa luokassa, jos mahdollista.

1.5 Pelejä eri maista

Tutustukaa eri maista ja kulttuureista peräisin oleviin peleihin pienryhmissä. Anna oppilaiden pelata valitsemiaan pelejä 20 minuuttia ja vaihtakaa sitten peliä.

Jos peleissä on mukana ulkona pelattavia pelejä, viettäkää mahdollisuuksien mukaan oppitunnin viimeiset tai ensimmäiset 20 minuuttia ulkona ja pelatkaa peliä yhdessä.

Jossakin kohtaa kerratkaa koko luokan kesken pelien säännöt ja kuinka pelejä pelattiin.

Kysy oppilailta, muistuttavatko pelit heidän aikaisemmin pelaamiaan pelejä.

Kysy heiltä, mistä he pitivät peleissä eniten ja vähiten.

Pyydä oppilaita työskentelemään pienryhmissä tai itsenäisesti ja kirjoittamaan tai piirtämään pelien säännöt tai keksimään oma pelinsä opittujen pelien pohjalta.

2. Harjoituksia, jotka auttavat ymmärtämään maahan tai luokalle vasta tulleiden ihmisten tai oppilaiden kokemusta

2.1 Uuden kielen oppiminen

Jaa oppilaille tehtäväpaperi, jossa on tekstiä kielellä, jota he eivät ymmärrä. Pyydä heitä vastaamaan paperissa oleviin kysymyksiin, joita voivat olla esimerkiksi:

”Mitä ensimmäinen virke tarkoittaa?”

”Onko se kysymys- vai tavallinen väitelause?”

Anna oppilaille 10 minuuttia aikaa vastaamiseen.

Vieraskielisen tekstin sijaan voit lisätä

tehtäväpaperille satunnaisesti valitsemiasi kysymyksiä, jotka käännetät päinvastaisiksi seuraavan sivuston avulla: textmechanic.com/text-tools/obfuscation-tools/reverse-text-generator/.

Kun oppilaat ovat vastanneet kysymyksiin, kerää tehtäväpaperit ja korjaa ne. Jaa oppilaat pieniin ryhmiin ja pyydä heitä pohtimaan, minkä vuoksi mahdoit teettää heillä tämän tehtävän. Jatkaa sitten keskustelua koko luokan kesken.

Pyydä heitä miettimään, millaisia kokemuksia voi olla luokalle tulevilla uusilla oppilailla, jotka eivät puhu luokassa käytettävää kieltä.

Pyydä oppilaita miettimään muita asioita, jotka uudet tulokkaat saattavat kokea eri tavoin, ja keskustelkaa niistä yhdessä.

2.2 Mitä olemme oppineet?

Ottakaa esiin harjoituksessa 1.2 kirjoitetut muistiinpanot eri maista ja kulttuureista tiedetyistä ja luulluista asioista. Pyydä oppilaita kertomaan, mitä he ovat oppineet eri maista ja kulttuureista ja vastaako heidän oppimansa heidän alkuperäisiä ajatuksiaan.

Opitut asiat voivat olla esimerkiksi tervehdyksiä, kieltä, pelejä, ruokia ja musiikkia.

Kysy oppilailta, uskovatko he, että heidän luokalleen saapuvilla uusilla oppilailla on ennako-oletuksia uudesta maasta tai luokasta.

Lopuksi pyydä oppilaita työskentelemään pienryhmissä ja kirjoittamaan omaa maataan ja luokkaansa käsittelevä opaskirja uusille oppilaille ja heidän perheilleen. Opasta voidaan jakaa kaikkien kouluun tulevien uusien oppilaiden perheille.

3. Harjoituksia, jotka auttavat luomaan luokkaan rauhallisen ja kaikkien oppimista tukevan ympäristön

3.1 Sisäisen rauhan luominen

Pyydä oppilaita miettimään tilanteita, joissa he ovat tunteneet olonsa surulliseksi, vihaiseksi, ärtyneeksi tai turhautuneeksi.

Muista, että maahan ja luokalle vasta saapuneilla oppilailla voi olla tällaisia tunteita heidän totutellessaan uuteen paikkaan.

Laatikaa lista asioista, joita oppilaat voivat itse tehdä rauhoittuakseen ja käsitelläkseen kyseisiä tunteita. Kiinnittäkää lista luokan seinälle.

3.2 Luokan sääntöjen laatiminen

Pyydä oppilaita laatimaan luokan säännöt yhdessä koko luokan kesken tai pienryhmissä aikaisempien harjoitusten pohjalta. Kannusta heitä keksimään sääntöjä, jotka hyödyttävät kaikkia, myös uusia tulokkaita.

Hyväksytyt säännöt kirjoitetaan suurelle paperille ja säilytetään luokassa kouluvuoden loppuun asti. Muistuta säännöistä ja rohkaise oppilaita muistuttamaan toisiaan säännöistä koulupäivien aikana.

Lisää opetusmateriaalia on osoitteessa: pakolaisapu.fi/koulut/

Nämä opetusmateriaalit on laatinut Mialy Dermish. Erilaisuuden arvostamista koskevien harjoitusten laatimisessa ovat avustaneet Alain Uwumugambi, Niala Khalil ja Hibatillah Ibrahim. - ©2019 UNHCR